

D R A U G A S MOKSLAS MENAS LITERATŪRA

ANTROJI DALIS / 1964 — DONELAIČIO — METAI, GEGUŽĖS 9 / MAY 9, 1964 / PART TWO (NR. 110)

Vilniaus vidaus istoriją skaitant

Dr. Adolfo Šapokos paminklinis veikalas

J. JAKSTAS

Kai 1939 m. spalio 10 d. rašė pranešimą mums apie Vilniaus gražinimą Lietuvai, džiugimo banga nuaidėjo krašte. Džiugėsimys nustūmė bent laikinai į šalį kitas sunkinančias aplinkybes ir čia pat vykstančio karo grėsmę. Vilniaus gražinimo įspūdžio paveikti mes lyg nesupratome lemiamų pasėkų, kurias nešė sovietinių įgulių įsibrovimas į mūsų kraštą. Tiesa, nedavė mūsų visuomenei progos to suprasti ir tuometinė vyriausybė, kuri oficialiais pranešimais "švelnino" susitarimą dėl sovietinių įgulių. Tat spontaniškos — o ne prievartinės, kaip kartais rašoma — demonstracijos įvyko Kaune spalio 13 d. Karo muziejuje ir prie Prezidentūros. Ir minios džiugimas tikrai buvo nuostabus. Tik demonstracijos lydejes komunistinių gaivalų išsišokimas ir po jų vykusios jų išdaigos temdė mūsų vilnietišką nuotaiką ir ženklino tamsią ateitį.

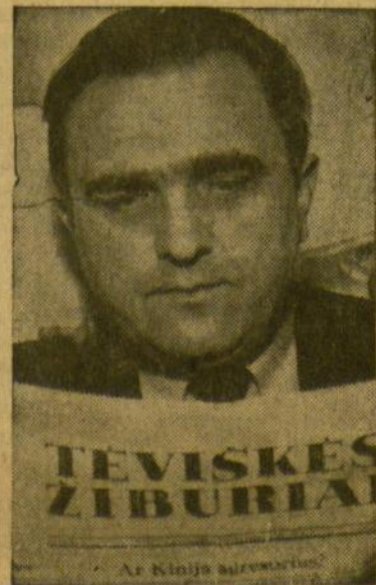
Vilniaus grįžimo nuotaikose

Po to nekantriai laukėme dienos įžengti į savo sostinę ir pradėti joje gyvenimą. O sulaukę tos dienos, susirūpinome ir kultūrinio žygio į ją pirmoje eilėje mūsų Alma Mater įsteigimu joje. Vietoje buv. lenkiško Stepono Batoro universiteto pradėjo veikti mūsų keli iš Kauno perkelti fakultetai, tarp jų ir humanitarinis.

Humanitarinių mokslų dėstytojams, pagautiems lietuviškos Vilniaus nuotaikos, rūpėjo skaičiuoti kursai, susieti su mūsų sostine. Tuo būdu, pvz., M. Biržiška skaitė apie senąjį Vilniaus universitetą ir iš paskaitų kilo veikaliukas: Senasis Vilniaus universitetas (1940). Ta pačia nuotaika vedinas atsidėjo Vilniaus praeičiai ir A. Šapoka, ėmęs rinkti medžiagą plačiai užsimotai, net kelių tomų, istorijai. O kiek vėliau, po pirmo bolševikmečio grįžęs į universitetą, pradėjo skaityti ir epizodinį Vilniaus istorijos kursą. Iš surinktos medžiagos bei išsiųstų paskaitų užrašų ir sudarytas veikalas "Senasis Vilnius", su antrine antrašte: Vilniaus miesto istorijos bruožai iki XVII a. pabaigos.

Miesto pradžios problema

Cia minimas Šapokos veikalas yra Vilniaus vidaus istorija, atseit, skirtas miesto pradžiai, augimui ir jo vidaus buičiai amžių slinktyje pavaizduoti. Tik pirmosios dvi dalys, kal-

Dr. Adolfo Šapoka

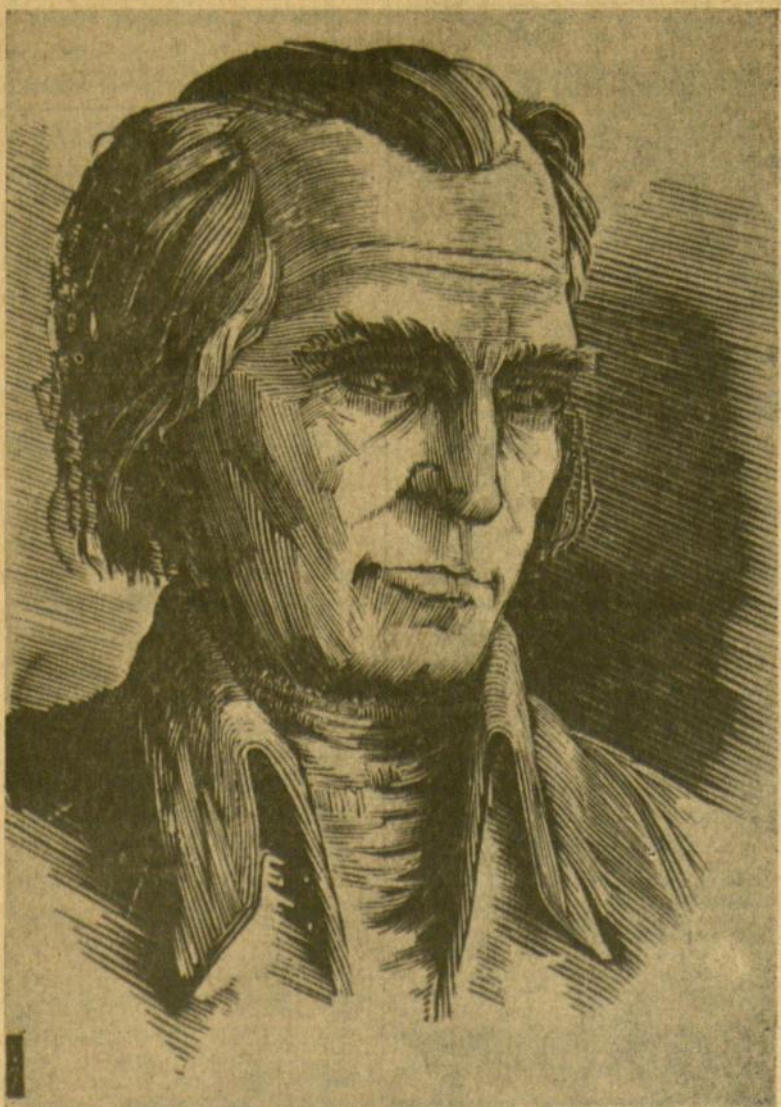
ypatinga sritimi, kurią Šapoka lokalizuoja pietų vakarų Aukštaičiuose, t. y. paneriuose bei vėlyvesniame Vilniaus krašte. Tuo būdu Vilniaus žemė buvo si Lietuvos valstybės užuomazga.

Apie pačius Vilniaus pradmenis kalbėdamas, autorius daug dėmesio skiria M. Limanowskio teorijai, kildinančiai Vilnių iš ekonominių bei geografinių sąlygų. Reikia pažy-

mėti, kad gan rimtus ir pagrįstus Limanowskio išvedžiojimus perėmė ir V. T. Pašuto, Vilniaus pradžią aiškindamas. (Žiūr. jo Orazovanie Lit. Gosudarstva, 1959, 266 psl.) Tačiau A. Šapoka koreguoja kiek Limanowskio samprotavimus ir teigia, kad dėl patogių gynimosi sąlygų pirmiausia buvo įkurta pils, ir paskui aplink ją išaugo miestas. Mūsų mokslininko prielaida iš tikrųjų verta rimto dėmesio. Ji atitinka dabar vakaruose vyraujančią pažiūrą, atstovautą, pvz., žymaus belgų istoriko H. Pirenne, pagal kurią daugiausia pilsys (burgi) davusios miestams pradžią. Šią teoriją ypač remia angliškasis miesto vardas town "užtvara", plg. vok. Zaun ir slaviską gorod.

Vilniaus pilių klausimas

Tikra Vilniaus vidaus istorija prasideda nuo III dalies, kur aprašomos pilsys ir ryšium su jomis kovos su kryžiuočiais. Šiuo atveju turima reikalo su trimis pilimis — dviem pačiame Gedimino kalne: Aukštutinė ir Žemutinė, ir trečiąja kažkur kitur. Puzinas ir Pašuto spėja, kad trečioji pils galėjo būti Trijų Kryžių, Bekešo (ar Stalo) kalne. Bet Šapoka linkęs manyti trečiąją pilį buvus "čia pat prie Aukštutinės pilies" (59 psl.). Vadinasi, buvusi trilypė Vilniaus pils, kuri sudariusi vieną gynimosi sistemą. Atrodo, daugiau priimtinesni Puzino ir Pašutos spėjimai, kad trečioji pils buvusi atskirta upės nuo likusių dviejų. Mat, vokiečių kronikininkai, Posilgė ir Vygandas, kalba, kad kryžiuočiai 1390 m. paėmė pirmą pilį su miestu, paskui peržengė upę per pastatytą tiltą ir puolė (Nukelta į 2 psl.)

KRISTIJONAS DONELAITIS

V. Jurkūno medžio raižinys

PARTIZANO MOTINA

Ramojaus Mozoliausko skulptūra

Kristijono Donelaičio kūrybos palaikai

Šiandien sukaktuvinis vakaras Jaunimo centre

Kristijono Donelaičio kūrybinį palikimą, kaip daugeliui jau žinoma, sudaro šešios pasakėlės ir jo garsioji keturių dalių poema "Metai". Visi šie kūriniai yra eiliuotiniai, parašyti šešiapėdžiu ritmu, arba hegzametru. Šiokių ritmu, kaip žinome, rašė graikų Homeras, romėnų Virgilijus, Horacijus ir kiti antikinės literatūros poetai. Kadangi šioji forma antikinės literatūros poetų buvo rašomi karžyginio epo veikalai, tai ir toji eilavimo forma imta vadinti versus heroicus, t. y. herojinė poezija.

Literatūros istorikų tvirtinimas, jog su antikinėmis poemomis Donelaitis buvo pakankamai susipažinęs, šiandien nebekeikia jokios abejonės. Gerai mokėdamas graikų ir lotynų kalbas, jis be tarpininkų galėjo skaityti tiek Homerą, tiek Virgilijų, apie kuriuos ir pats viename savo laiške su pagarba užmena. Tačiau mūsų šios Donelaitis, tasai Tolminkiemio Homeras nei antikinio karžygiu

Odisejumi, nei Enėjumi, kaip matome, nesižavėjo. Nors rašė homerinės formos schema, bet savo herojais pasirinko ne odisejinio tipo vyrus, o tokius niekam literatūriniam pasauly dar nežinomus Vyžlaukio baudžiauninkus, kaip Slunkių, Doč ar Pelėdą. Ir savo poemą, kaip žinome, rašė tokiu metu, kada visoje Europoje klasicizmo srovės rašytojai tebesigardžiavo senąja graikų ir romėnų literatūra, o beįsigalinčio sentimentalizmo romanai, kaip Samuelio Ričardsono "Clarissa" su saloniiniais personažais, Anglijoje kone iš proto varė ne tik moteris, bet ir vyrus. O tuo tarpu gi mūsų epikas Donelaitis vieton grafų ir damų, vieton sentimentalių džentelmenų į literatūrinę sceną įveda kaimietį baudžiauninką su natūraliu jo elgesiu ir liaudiška jo kalba, kuri vietomis dar šiandien mums atrodo net obskuriška.

(Nukelta į 3 psl.)

Kertinė Parasė

LITUANISTIKOS RĖMAMS IR UŽMOJAMS PLATĖJANT

Lituanistikos Instituto suvažiavimas Washingtone

Gegužės 2–3 dienomis Washingtone Dupont Plaza viešbutyje įvyko pirmasis Lituanistikos Instituto suvažiavimas, svarstęs tolimesnės savo veiklos planus. Jame dalyvavo 21 narys. Pažymėtinas dvejopas suvažiavimo aspektas — viešoji dalis, t. y. moksliniai pranešimai, kurių klausėsi ne tik Instituto nariai, bet ir visi, kas tik norėjo, ir tik Instituto narių posėdžiai, kuriuose buvo svarstomi organizaciniai reikalai.

Paskaitų buvo trys: dr. Vinco Maciūno "Naujoji medžiaga apie Strazdą", dr. Jurgio Gimbuto "Mažosios Lietuvos antkapiniai paminklai (krikščinai)" ir dr. Juozo Jakšto "Naujoji Lietuvos valstybės pradžios aiškinimas". Kadangi paskaitininkai buvo savo srities specialistai, tai, suprantama, ir paskaitos buvo moksliskai dalykinės, tačiau ir nespecialistams lengvai suprantamos ir įdomios. Dėl to jų pasiklausyti buvo atėję nemaža ir svečių. Pažymėtinas vienas sutapimas. Tuo metu Washingtone viešėjo ir Sovietų istorikas Pašuta, kurio veikalas "Lietuvos valstybės sukūrimas" kaip tik ir buvo vertinamas suvažiavime. Pašuta, iš kažkur nugirdęs apie tą suvažiavimą, per amerikiečių įstaigas pareiškęs norą jame dalyvauti. Instituto nariai pasirodė tuo klausimu nevienos nuomonės: kai drausėsnieji norėjo atsakyti welcome, tai baltesnieji pasakė no, ir Pašuta susirinkime nedalyvavo. O jis čia būtų išgirdęs įdomių dalykų. Pažymėtina, kad nors Pašutos veikalo metodas yra marksistinis, tačiau Marksas savo veikale jis mini tris kartus, o mūsų istoriką daktarą K. Avižonį per penkiasdešimt kartų ir labai plačiai naudojo Avižonio disertacija, kuri liečia taip pat Lietuvos valstybės kūrimosi laikus. Pašuta panaudojo ir kitų "buržuazinių" lietuvių istorikų darbus ir visus juos sužymėję bibliografijoje, tuo būdu parodydamas ir mūsų "tarybinams" istorikams, kad nėra ko bijoti pasinaudoti bei pacituoti ir "netarybinius" istorikus.

Pirmos suvažiavimo dienos vakare buvo bendra vakarinė, kurioje dalyvavo Instituto nariai ir svečiai. Tuo metu įvyko ir literatūros vakaras, kuriame savo kūrybos paskaitė Instituto nariai Jonas Aistis, Kostas Ostrauskas ir Antanas Vaičiulaitis. Tarp Instituto organizacinių reikalų, kurie buvo svarstomi suvažiavime, buvo statuto papildymas bei patikslinimas. Vykdomiesiems organams šalia prezidento, kuriuo šiuo metu yra dr. Jonas Balys, nutarta dar išrinkti viceprezidentą ir sekretorių. Tačiau bene svarbiausia naujiena tai Instituto rėmų išplėtimas, nutarus sudaryti keletą naujų skyrių, tarp kurių pažymėti Lietuvių

spaudos istorijos ir bibliografijos ir Lietuvos teisės bei socialinių mokslų skyriai. Šio pastarojo skyriaus siūlytojais savo nusistatymą motyvavo tuo, kad a) lituanistika suprastina plačiau, apimant ne tik kalbą, literatūrą, istoriją, etnografiją, bet ir tokius su lietuvių tautos gyvenimu susijusius dalykus, kaip teisė, filosofija, socialiniai mokslai ir kt., ir b) LI turėtų suburti kuo daugiausia intelektualinių pajėgų bendram organizuotam darbiui, nes kitos panašios organizacijos ar institucijos išvijoje neturime. Iki šiol buvo taip, kad kai kuriems Instituto nariams ar galimiems nariams nebuvo skyriaus, kuriame jiems būtų tinkama vieta. Pvz. prieš suvažiavimą Instituto nariais buvo priimti dr. T. Remeikis ir dr. V. Kavolis ir įjungti istorijos skyriui, kur vargu jie pagal savo specialybę tinka. Aplamai buvo reikiama nusistatymas, kad Institute palaikytini ar steigiami tokie skyriai, kuriems esama pakankamo skaičiaus darbininkų. Tuo tarpu naujam Lietuvos teisės bei socialinių mokslų skyriui kandidatų buvo minima bene daugiausia. Ir dar pažymėtina, kad tuo būdu atidaromas kelias Institutui įsijungti jaunajai mūsų akademikų kartai, kas yra juk svarbu kiekvienai institucijai, norinčiai kiek ilgiau egzistuoti.

Suvažiavime sudaryti ir naujų skyrių branduoliai (iš trijų asmenų), kurie vėliau pateiks savo skyrių kandidatų sąrašus LI tarybai patvirtinti. Be aštuonių naujų narių, kurie buvo priimti prieš pat suvažiavimą ir jau paskelbti spaudoje, pačiame suvažiavime Instituto nariais išrinkti dar St. Barzdukas, Alf. Cipkus, J. Dainauskas, K. Karpius, D. Krivickas, Br. Kviklys, V. Liulevičius, kun. J. Prunskis ir A. Ružanovas. Tuo būdu šiuo metu tikrųjų Instituto narių yra apie 40. Suvažiavime sudarytos dar dvi komisijos — viena Instituto metraščiui redaguoti ir antra koordinuoti monografiniams leidiniams, kaip Lietuvių tautos kultūros istorija ir pan.

Instituto leidiniams lėšų parūpinimas yra darbas Ido Tarybos, kurios pirmininku šiuo metu yra Adolfas Baliūnas. Suvažiavime buvo perskaitytas ir jo pranešimas.

Suprantama, kad svarbiausias Instituto dalykas yra ne skyrių ar narių skaičiaus padidėjimas, komisijų sudarymas, nutarimų bei rezoliucijų skelbimas, bet darbai, kurie bus dirbami prie rašomojo stalo. Tik jie parodys, kiek tos rūšies institucija yra pajėgi ir naudinga.

Beje, dar vienas mažas. Suvažiavime paskleistas tik ką iš Chicago atėjęs informacinis lapelis apie LI tikslus, narius ir kt. Lapelis nespėjo ateiti, o (Nukelta į 2 psl.)

Šiame numery:

- A. Šapokos "Senasis Vilnius."
- Lituanistikos instituto suvažiavimas.
- K. Donelaičio kūrybos palaikai.
- "Hamletas" ištraukos.
- Amerikietis apie V. Krėvę.
- Ar J. Sliūpas nebuvo laisvamanis?
- Jonas Aistis atsako A. J. Greimui.
- Jaunosios kartos kultūrinės pastangos.
- Moterų gyvenimas.

VILNIAUS ISTORIJA

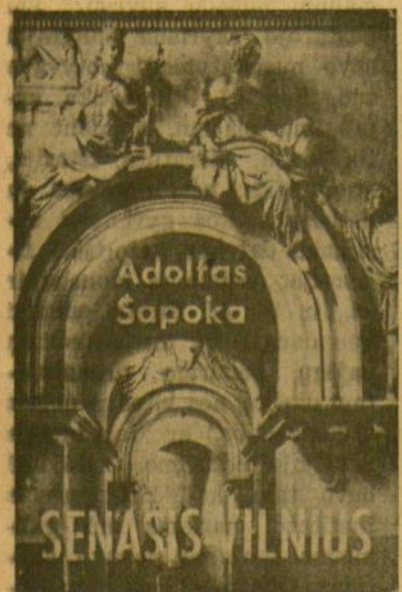
(Atkelta iš 1 psl.)

le kitas dvi pilies. Bet tai vis priedais ir trečios pilies vietos klausimas dar laukia galutinio sprendimo, jei jis, apgalimai, galimas. Sapokos įrodinėjimai apie pilies trilypumą ir net Kreivosios suplakimą su Žemutine būtų gan svarūs, jei nespriešintų kai kuriems bendraikiams šaltiniams.

Pilies aplinkos skyriumi išryškinama centrinė josios padėtis Vilniaus mieste ir ypač jos apimtyje buvusi Sv. Onos bažnyčia. Šalia įdomių ir savaimingų išvedžiojimų apie Sv. Onos bažnyčią pilyje būtų buvę ne pro šalį duoti kai kurių žinių ir apie seniausią katedrą, apie kurią vos labai trumpai užsiminta.

Miesto augimas ir renesansinis žydėjimas

Viena ilgesnių dalių (IV), skirta miesto santvarkai, rodo, kaip

Adolfo Šapokos knygos viršelis

Vilnius pounijiniai laikais vijosi Vakarus ir savo gautąją Magdeburgijos teisę prilygo Europos miestams. Čia parodomą, kaip miestas išsiskyrė iš vietos administracijos ir savo valto ir magistrato valdomas paliko priklausomas vien d. kunigaikščiu. Gan nuodugnai suminimas jam d. kunigaikščiu duotos lengvatos nuo Jogailos iki Stepono Batoro laikų. Bet Vilnius paliko ilgas amžius tipišku feodalinės epochos miestu su savomis juridikomis (žmonių, paprastai, jursdikomis vadintomis), pagal kurias mieste įsiterpusios žemės, namai ir kitokios nuosavybės buvo išimtos iš miesto valdžios ir tepriklause vyskupui, didžiūnams ar vienuolynams. Kad juridikoj, ypač didžiausioji — vyskupo, įnešdavo daug netvarkos į miesto gyvenimą, mūsų autorius neužmiršta pažymėti. Tačiau jų naikinti niekas nesiėmė net iki rusų okupacijos (1795), kada visas miestas paverstas vienu administraciniu vienetu.

Dalis (V), pavadinta Vilniaus augimais, skirta apie miestą duodamą žinių apžvalgai paskirų valdovų, nuo Vytauto iki Zigmanto Augusto, valdymo laikais. Suminimos kai kurios valdovų duotos miestui teisės ir ji ištikusios nelaimės, kaip epidemijos, gaisrai. Sieji buvo itin dažni ir dėl menkos priešgaisrinės apsaugos ir gausių medinių pastatų labai nuostolingi. Daugiausia kalbame apie Vilnių Zigmanto Augusto laikais ir šie laikai vadinami renesansu. Iš tikrųjų, 16 a. dar buvo iš Italijos sklindancio renesanso laikmetis ir jis pasiekė Lietuvą. Zigmanto Augusto štrinkimas Lietuvos d. kunigaikščiu dar tėvui gyvenant ir jo pasirinkimas gyventi Lietuvoje davė renesansui toną. Gyvai ir įspūdingai vaizduojami karališki dvarai, kuriuose virė ištaigingas gyvenimas su puotomis, maskaradais, turnyrais, riterių varžybomis ir medžioklėmis. Kunigaikščių sekė didikai ir visame mieste, pasak autoriaus, "įsigalėjo vakarietiško nobiliteto ideologija" (155 psl.).

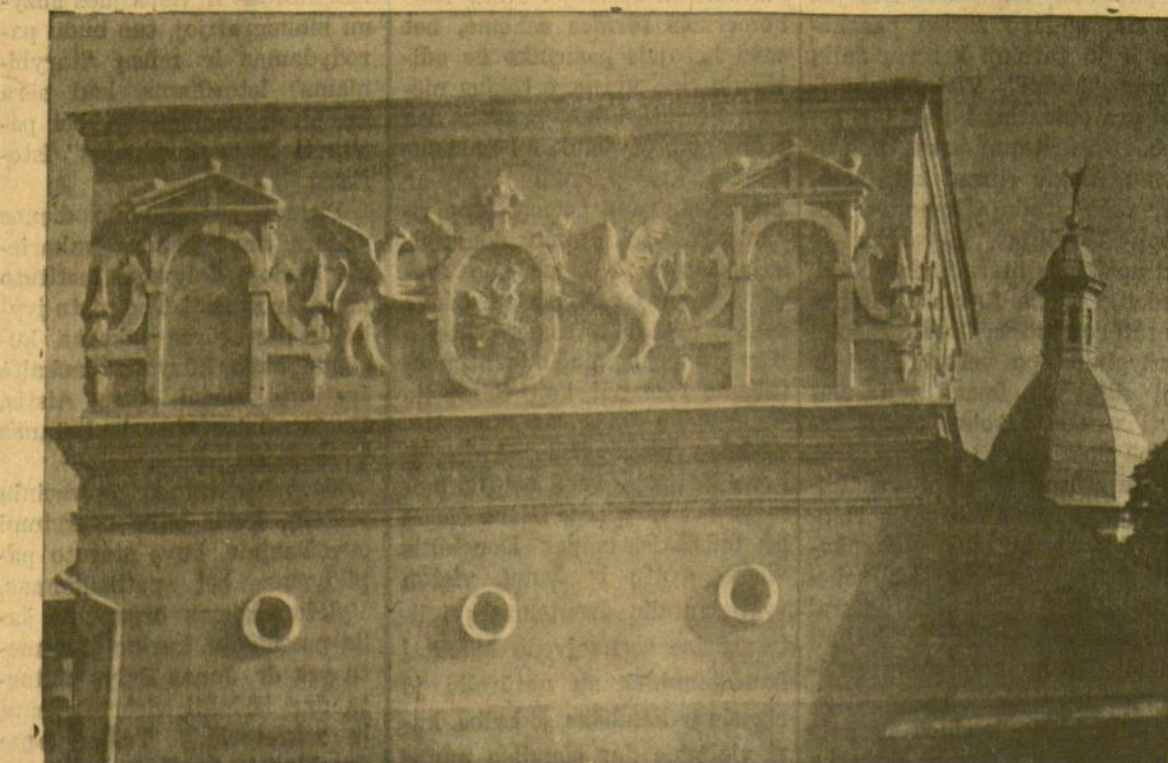
Vakarietišką renesansą Vilniuje ženklino be neįprasto puošnumo dar kultūriniai užmojai: bibliotekos, paveikslų galerijos, organizavimas, menininkų, artistų ir mokslininkų telkimas. Žodžių sakant, Vilnius Zigmanto Augusto metu pasiekė savo puošnumo apogėjų ir Sapoka tai labai gražiai ir su įdomiomis smulkmenomis pavaizdavo.

Miesto sienos istorija

Visai skirtinga dalis (VI) — Vilniaus apsauga. Ji skirta Aleksandro metu pradėti statyti tvirtovai aprašyti. Čia mūsų autoriui puikiai vadovu dėjo L. Žytkovičiaus veikalas apie Vilniaus sutvirtinimus ir jų nugriovimą. Sapoka diskursyviškai nubrėžia tvirtovės liniją, kiek smulkiau kalba apie jos išvaizdą ir daugiausia vietos skiria jos bokštų ir vartų aprašymui. Vartų, bokštų ir sienos išvaizda aprašoma pagal rašytinius šaltinius ir išlikusius piešinius. Sekama jų istorija iki XVIII a. pradžios, atseit, iki nugriovimo. Savaimingas skyrelis (4) — Sienos nugriovimas, liečias jau rusų šeiminkininkų mieste, ir jų užmojis nugriauti sieną mūsų istoriko apibūdinamas "barbarizmo" vardu (184 psl.). Apibūdinimas, rodos, per aštrus ir istoriškai požiūriu vargiai pateisinamas. Griaudami sieną rusai vargiai samoningai kėsinosi į Lietuvos D. Kunigaikštijos paminklą ir greičiausiai vadovavosi praktiškais sumetimais. Juk ir Europos miestuose daug kur rasime sunaikintas viduramžines tvirtoves, kurios dabar styruotų pačiuose centruose ir trukdytų miestų augimą. Tik išlikę gatvių ar kokių statybų liekanos kartais liudija apie buvusias tvirtoves. Skaitytas čia, rodos, galėtų pasigesti autoriaus paaiškinimų ryšium su sienos nugriovimu, kaip išliko josios dalis besiliejanti iš abiejų pusių prie Aušros Vartų ir pačių Vartų istorijos. Galimas daiktas, kad autorius šį dalį sąmoningai praleido, numatęs tam ženkliausiame mūsų sostinės paminklui atskirą studiją tolimesniose tomuose.

Savaimingai įdomūs epizodai apie Neries tiltą bei Žaliojo tilto istoriją ir apie aprūpinimą miesto vandenimi, rodos, nebūtu tikę šiai daliai. Jie geriau derintųsi prie miesto augimo dalies, kur nagrinėjami visokie, taip sakant, pilietiški kūriniai, o ne apsaugos.

Daugiau referuojamojo pobūdžio yra dalis (VII) apie amžininkų Vilniaus aprašymus. Aprašymai duodami in extenso su kai kuriomis pastabomis. Dirbtini ir iš pirmo išlaužti aprašymai, k. a. Brauno žemėlapyje, tokiais ir pažymimi, o realūs ir patikimi, kaip Radvilos žemėlapyje, priimami.

Aušros Vartų atlikas su Lietuvos valstybės ženklu — Vytimi (XVI amž.)

Vilnius dabar. Kairėje — Gedimino kalnas su pilimi, centre — katedra, okupanto paversta meno galerija, nuėjus nuo frontono kryžių ir šventųjų statulas, ir dešiniau — katedros varpinė, kurios apatinė, apvalioji dalis yra likutis vieno Žemutinės pilies bokšto.

Miestas, valdovų apeistas

Paskutinės dvi dalys (VIII, IX) kalba apie miesto savivaldos nykimą nuo XVII a. ir miestiečių privilegijų siaurinimą. O miestą pamažu slėgė ir savivaldą slopinio vis labiau įsigalinti bajorija. Bet ir šiuo teisių menkėjimo metu, kada miestas liko valdovų apeistas, jis vis dėlto puošėsi naujaisiais pastatais, ypač bažnyčiomis. Bažnyčių statytojai buvo didikai, vienuolių ordinai ir visuomeninės organizacijos, pvz., Sv. Onos d. ja, pastačiusi nuostabią Sv. Onos bažnytelę. Čia pat aprašomos Vilnių užgulusios nelaimės: gaisrai, priekų švedų ir

Sv. Petro ir Povilo bažnyčios interjero skulptūrinis fragmentas (XVII amž.).

labiausiai rusų invazijos. Knyga baigiama suminėjimu kai kurių Vilnių ištikusių smūgių XVII a., rusų okupacijos išvakarėse.

Istorinė meilė Vilniui ir paminklinė trilogija

Senasis Vilnius yra pirmas išsamus lietuviškas veikalas apie mūsų sostinę. Visas dėstymas paremtas kritiškai išsijotais faktais, pasemtais kad ir ne visur iš pirmųjų šaltinių, tai bent iš patikimų istorinių veikalų. Autorius įgudusio istoriko priemonėmis narsto faktus pasirinkti vedamai linijai ryškinti ir nesileidžia į bet kokias bendrybes ir neformuoja įspūdingų išvadų. Tai žiningo, savo dalyke išsprusinusio (vokiškaiariant, fachmano) istoriko darbas. Darbas kruopščiai ir nuodugnai šaltinių ir literatūros studijų vaisius. Ne kas kita, kaip naujai pakirsdusi tautos meilė savo sostinei galėjo prirakinti jį prie šio darbo. Gal būt, ši instinktyvi meilė kuždėjo jam pasiimti ir išvežti iš Lietuvos sukaupus rankraščius. Šiuo atveju jam, matyt, svarbiau atrodė pajmėti dar neparemtus spaudai rankraščius nei visai baigta ir spausdintą veikalą: švedų karas Lietuvoje 1655—1660 ir su tą karą liečiančiu dokumentų tomu. O galia, kad tas svarbiems Lietuvos įvykiams skirtas kūrinys nepaštas ir todėl paliks rankraštyje — kad ir nedings — nenumatomą laiką. Jis, atsidūręs šioje pusėje, gal būtų galėjęs išvysti pasaulį.

Kad Sapoka, jablonskiškaiariant, sirgo Vilniaus praeitimi, rodo jo susirūpinimas tremtyje skelbti iš savo rankraščių straipsnius jau 1945 m. Augsburg - Hochfelde pradėjusiuose eiti žiburiuose ir parengimas nelietuviui skaitytojui leidinio apie Vilnių. Leidinys iš tikrųjų buvo parengtas, bet išspausdintas vos 1962 m. Kaip paly-

niaus trilogiją. Trilogija yra paskutinė mūsų istoriko kūryba ir laikytina jo testamentiniu palikimu. Palikimas yra mūsų tautos meilės savai sostinei dokumentas ir todėl brangintinas. Mūsų neužmiršamas istorikas pasistatė savąją trijulę tvirtą vilnelogo paminklą, kuris turėtų pasilikti mūsų istorijoje. O lietuviškasis Vilnius būtų įpareigotas išsaugoti jį.

Adolfas Šapoka, SENASIS VILNIUS. Vilniaus miesto istorijos bruožai iki XVII a. pabaigos. Išleido tėvai pranciškonai. Ilustracijas tvarkė P. Jurkus. Vėlionio autoriaus biografiją paruošė S. Sužiedėlis. Knyga 332 psl.

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6807
DR. B. GAIZONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akušerija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1—3 ir 6—8 val. vak.
Šešt. 12—8 v. p. p.
Trečiadienis uždaryta

DR. A. GARUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS IR VAIKŲ LIGOS
2737 West 71st Street
Val.: kasdien nuo 6-8 val. vak.
Šešt. nuo 10 iki 12 valandos.
Trečiadienis uždaryta
Ligonius priima pagal susitarimą
WA 5-2017.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. Prospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 v. ir nuo 4 iki 7 v. v.
Šešt. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-8090, rez. GA 3-3275
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3944 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šešt. uždaryta.

Telefonas: GRovehill 6-1595
DR. ALDONA JUSKA
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9—12 ir 7—9 v. v. pagal susitarimą. Iškylus trečiadienis uždaryta.

Ofiso PR 6-1795, Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS IR KRAUJŲ LIGOS
2300 West 51st Street
Oakley Medical Arts
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2—4 ir 6—9 ir pagal susitarimą.

Ofiso ir buto tel. Olympic 2-1581
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treč. ir šešt. tik susitarus.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvės gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 1—4 p. p. 6-8-9-10 val. vak. Šeštad. 1-4 val., trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1—3 val. ir 6—8 val. vak.
Iškylus trečiadienis.
Šeštadienis 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antr., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakaro. Trečiad. nuo 11 val. ryto. — 1 v. p. p. Šeštad. 11 val. ryto. iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Rez. tel. 239-2919.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEmlock 6-3545
(OFISO IR REZ.)
Valandos pagal susitarimą

DR. A. MACIONAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Tel. — Prospect 8-7773
Val.: pirmad. ir ketvirtad. 1-4 p. p. antr., ir penktad. 5-8 v. v.

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šeštad. 9 v. r. — 2 p. p.
Trečiadienis uždaryta

Res. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, IL
Telef. ofiso: Pullman 5-6766
Namų: Beverly 8-3946
Pirm. val.: kasdien 6-8 v. v. Šešt. 1-4 v. p. p. Trečiadienį — uždaryta.

LITUANISTIKOS

REMAMS...

(Atkelta iš 1 psl.)

jau ir paseno, nes tą pačią ir sekančią dieną padaryta nutarimų, kurie pakeitė informacinio lapelio duomenis (apie skyrius, narius ir kt.). Tad ar nevertėjo tokių lapelių išleisti ne prieš, o po suvažiavimo?

Suvažiavimui pasibaigus, tame pačiame viesbuty įvyko ir Lietuvos žurnalo redakcinio kolektyvo posėdis. Pasirodo, kad dauguma Lietuvos redakcinio kolektyvo sudaro taip pat li nariai. L. D.

Tel. RE 7-8818
DR. ALBINA PRUNSKIS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Ofisas 2659 W. 59th Street
VALANDOS: 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Trečiadienis ir šeštadienis uždaryta

Tel. OFice PR 6-7800; Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 So. Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p.
Iškylus trečiadienį.
Šeštadienis 10-5 v. p. p.

Ofiso telefonai — OL 4-2421
DR. AL. RACKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 So. Kedzie Avenue
(Kampas Kedzie ir Archer)
VAL.: kasdien nuo 2 iki 8 val. vak.
Treč. ir šeštad. tik susitarus

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINES LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Sv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirmad., antr., ketv. penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4. Trečiadienis ir kitu laiku susitarus telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir prietaiko akinius, keltina atlikus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA7-7381
1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien; treč. uždaryta; šešt. nuo 10 v. r. iki 1 popiet.

Res. tel. PR 9-6750
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslelių ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 710-2850; 40 N. Michigan Ave. Suite 908, tel. OF 6-7764
Valandos pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4210
Rez. tel. GRovehill 6-0617
Valandos: 1-8 popiet. ir 6-8 p. m.
Penkt. tik 1-3 p. p.
Trečiad. ir šeštad. pagal sutartį.

Ofiso telef. GLiffside 4-2596
Rezid. telef. WAlbrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. Ashland Avenue
Bendra praktika ir specialia chirurgija
Valandos kiekviena diena 2 — 4 ir 6-8 val. vak. Trečiadienis ir šeštadienis uždaryta, priimama pagal susitarimą. Šeštadienis nuo 3 v. iki 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.

Tel. Prospect 8-1223 ar PR 6-5577
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2—4 v. popiet. ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmąją ligonius tik susitarus.
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Treč. ir šešt. uždaryta

Telefonas — GRovehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
Specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Šeštadienis 1 iki 4 val. Trečiadienis uždaryta

Tel. Prospect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 South Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Šeštad. nuo 2 iki 4 v. v. Treč. ir šešt. tik skubiais atvejais ir susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2420 West Marquette Road
Val. nuo 2 iki 4 v. v. ir 7 ir 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal sutartį

DR. P. Z. ZALATORIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1821 South Halsted Street
Tel. ofiso CA 6-0257, rez. PR 6-6059
Rez. 6000 So. Ashland Avenue
Val. 11 v. ryto iki 2 v. p. p. 6-2 v. v.

I neįprastą ir naują požiūrį atsiliepiant

LEONAS FRANCKUS, Sav.
Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-ups ir Motory Remontas
5759 So. Western Avenue
Kampas 58th Street
Telefonas PProspect 8-9533

Kultūrinė Kronika

Komedinio žanro konkurso rezultatai

• Scenos darbuotojų s-gos Chicagoje konkurso jury komisijos aktas. Jury komisija: pirmininkas V. Bagdanavičius, MIC, sekretorius Zita Kėvalaitytė - Visockienė, nariai — Marija Lemešytė - Dikiniene, Balys Chomskis ir Kazys Oželis savo posėdyje 1964 m. gegužės 5 dieną, susipažinę su konkursui prišūtais šešiais veikalais —

Vaitoko "Aukso Galva", Ritos Kuosos "Lobiai už debesų", Vambuto "Saulėgrąžų sala", Aitvaro "Jaunatvės daina", P. Paravonio "Klevų alėja 669",

Ramunėlės "Viščiukų ūkis" — vienbalsiai išrinko geriausiu Ramunėlės slapyvardžiu pasirašytą trijų veiksmų satyrinę komediją

"VIŠČIUKŲ ŪKIS".

Atidarius voka, paaiškėjo, kad jo autorius yra

Anatelijus Kairys

Dėl to jam skiriama komedinio žanro 500,00 dolerių premija.

Parašai:

Vyt. Bagdanavičius MIC
Z. Kėvalaitytė - Visockienė
M. Lemešytė - Dikiniene
Balys Chomskis
Kazys Oželis

• Dail. Viktoro Petravičiaus tapybos darbų paroda Čiurlionio galerijoje atidaroma šiaudien 7 val. vak. Parodą rengia Lietuvių dailės institutas. V. Petravičius yra vienas ryškiųjų paskutiniojo nepriklausomos Lietuvos dešimtmečio ir pokario dešimtmečio mūsų grafikų ir tapytojų. Lietuvoje Viktoras Petravičius buvo vienas iš tu tada jaunosios dailininkų kartos žmonių, kurie dinamiškuosius vakarietiško meno polėkius prigydytė lietuviškoje dirvoje, atremdami juos į lietuvių liaudies meno tradiciją bei dvasią. Tada Petravičius reiškėsi kaip grafikas. Išėjimoje ligi šiol jo jau ir tapyboje išvartyta gana gili vaga. Paskutiniuosius, labiau abstraktaus pobūdžio dailininko darbus puikiai išbalansuoti spalvų kompozicijose banguoja vitališka ir optimistinė būties tėkmė, vietomis lyg ir pridengta mėlynuoju nostalgijos šydu. Šiandien atidaroma paroda yra puiki proga meno mėgėjams pamatyti patį naujausią V. Petravičiaus kūrybos vingį.

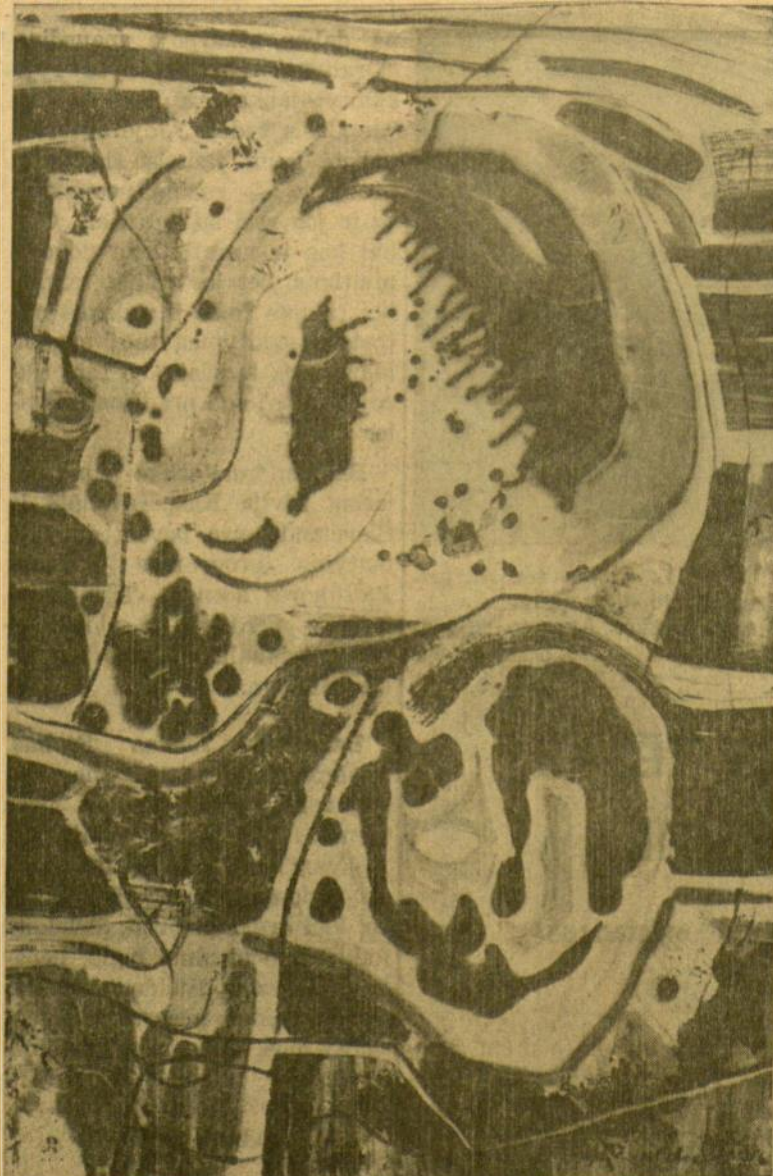
• Latvių Goperio vardo premijos. Neseniai laisvajame pasauly gyvenantiems latviams buvo padalintos gen. Goperio vardo premijos. Po 500 dol. premijas gavo rašytojas Teodor Zeltinš (už apysakų rinkinį), muzikos prof. Talivald už įvairius kūrinius muzikos srity, Ewald Sajevskis už scenos ir kostiumų eskizus.

Viktoras Petravičius
Nuotr. V. Maželis

• Kultūros premija Švedijoje gyvenančiam estui. Estų bendruomenė Švedijoje (REE) šių metų kultūros premiją paskyrė rašytojui Karl Ristikivi — jis istorinių apsakų rašytojas ir jo temos nesiriboja pačia Estija, bet liečia viduramžių ir kryžiaus karus. Kitas Švedijoje gyvenęs estų rašytojas, dramaturgas Arvo Maegi dalyvavo Estijos Kultūros Fondo paskelbtame konkurse parašyti teatro pjesėms. Jam paskirtos dvi premijos bendroje 300 dol. sumoje. Abi dramaturgo komedijos numatytos pastatyti estų teatruose Stockholme ir Goeteborge.

Jau ir Shakespeare'o kūryba esanti artima komunistiniams idealams... Minint dramaturgo Williamo Shakespeare'o 400 gimimo sukaktį ir Lietuvos spaudoje pasirodė straipsnių bei jo kūrybos pavyzdžių. Kritikas J. Lankutis ("Tiesa", nr. 95, bal. 23) priminė, kad marksizmo klasikai žavėjosi renesanso epocha ir jos kūrėjais. Komunistams Shakespeare'o kūryba esanti aktuali, nes pagal sovietinio šekspyrologo A. Aniksto žodžius toje kūryboje svarbiausias momentas esąs "nepaprastas gyvenimo ir jo tragiškųjų prieštaraimų suvokimas". Dabar ir Lankutis teigia, kad mūsų amžius alsuoja šekspyrišku

Viktoras Petravičius
Iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoje

su amžius alsuoja šekspyrišku dramatiškumu ir jo "būti ar nebūti" iškilęs žymiai platesniu mastu. Juk esą ir žemaitė žavėjosi Šekspyro raštais ir vėliau vaizdavusi žmonių veržimąsi į žmoniškesnį gyvenimą.

Komunistiniai kritikai pabrėžia Shakespeare'o artumą komunistiniams idealams, pavyzdžiui statydami net "Romeo ir Julijos" tragediją — esą žmonių visuomet žavės tų dviejų jaunuolių širdys, nes jos nepripažinusios jokių kliūčių ir jokių kompromisų kelyje į laimę... Panašių pavyzdžių beieškant, komunistinėms teorijoms artimu galima paversti kiekvieną literatūros klasiką.

• Shakespeare'o dramos Lietuvoje nuo 1924 m. Nors dabar "Tiesa" aiškina, kad nepr. Lietuvos "buržuaziniam žiūrovui" Shakespeare'as buvęs nepriimtinas, tačiau dienraštis vis vien nurodė į visą eilę to meto dramos ir operos pastatymų (plg. nr. 95, bal. 23). 1924—1925 m. B. Dauguvietis dramoje buvo pastatęs "Otello" ir "Žiemos pasaką", 1925 m. pastatyta pirmoji opera pagal Shakespeare'ą Gounod "Romeo ir Julija", 1938 m. Kipras Petrasukas sukūrė neužmirštamą Otello to paties pavadinimo Verdi operoje. 1932 m. Kaune pir-

metais" pastatytos dar dvi Shakespeare'o tragedijos — "Karalius Lyras" ir "Makbetas".

O sovietinio laikmečio parodyta meilė šekspyriui? 1952 m. rusų teatre parodytas "Otello", 1956 m. Kauho dramos teatras pastatė "Vindsoro šmaikštutes" ir dar vėliau "Karalių Lyrą". Vos 1959 m. Vilniaus akad. teatre buvo pastatytas "Hamletas" ir Henriko Kurausko sukurta herojus laikomas sovietinio teatro laimėjimu. Shakespeare'o kūrinius dar statė Panevėžio teatras (minėtinas J. Miltinio pastatytas "Makbetas"), Šiaulių ir Klaipėdos teatrai. Pokario metais Vilniaus operoje atnaujintos dvi operos: Verdi "Otello" ir Gounod "Romeo ir Julija".

• Estai premijavo M. Under poeziją. Šių metų Visnapuu premija paskirta estų poetui Marijai Under už jos pačios ir verstinės poezijos rinkinį "Aaremail". Jis pasirodė 1963 m. poetui tuo metu sukakus 80 m. amžiaus. Premija pavadinta estų Henrik Visnapuu, prieš kelerius metus JAV-se mirusio poeto vardu — pirmą kartą ji paskirta 1953 m. Ligšiol jau paskirta 12 Visnapuu premijų — jų bendras dydis siekė 2,475 dol. sumą. Ją estai buvo surinkę JAV ir Kanadoje.

VALYMAS

KILIMAI, APMUSTI BALDAI valomi. Kambariai plaunami ir dažomi. J. RUDIS
Tel. CLiffside 4-1050

FOTOGRAFAFAS ŽAVIOMS NUOTAKOMS

THE Paul STUDIO
home of MODERN photography

Gowns by Marina
PORTRAITS • CANDIDS
3213 S. MORGAN ST. YArds 7-5858

Lietuviška valgykla. Gražiausias lietuviškas restoranas, kuriame gaminami lietuviški valgiai.
Atidaro nuo 6:00 valandos ryto iki 8:00 valandos vakaro.

"PALANGA" RESTAURANT
6918 So. Western Ave. — GR 6-9758
JADVYGA ir JUOZAS BARTKUS, Savininkai

**SUTAUPYSITE MŪSŲ
SUKAKTUVINIAM IŠPARDAVIME**

Pirkit nebrangiai ir gausit sukaktuvinę dovaną

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpino vilninių, šilko, nylonų, taffetų, aksomo, angliskų medžiagų paltams ir kostiumams siuntimui artimesiems į Lietuvą ir tolimajį Sibirą už žemas kainas! Gavom spec. medžiagų paltams kaip vyrai, taip ir moterys: veliūro, cinčilos, "needlepoint" ir kitų.

STEIN TEXTILE CO.
616 West Roosevelt Road, Chicago 7, Ill.
TELEFONAS — HARRISON 7-3737
Jefferson St., Chernin's aikštėje.

Atidaro kasdien įkainant ir sekmadienį nuo 9:15 r. iki 6:30 vak.
Pirmadieniais uždaryta.
Nemokama vieta masinoms užkampoms į šilumą

AUKSTOS KOKYBES DEIMANTAI
AUKSINIAI PAPUOSALAI
IMPORTUOTI LAIKRODŽIAI

MARKS BROS.
JEWELERS
100 S. State St.
IRA MARKS, President
ST 2-6800

ST. ANNE'S GIFT SHOP
• ROZANČIAI • KNYGOS • PAVEIKSLAI
• PRAGOS KŪDIKELIO JEZAUS STATULOS IR ROBELIAI
• Reikmenys ligoninui priimant sakramentus namuose

2557 WEST 63RD ST., CHICAGO, ILLINOIS 60629, TEL. 471-0163

VANDER WAGEN
ANGLYS
SINCLAIR ALYVA
3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS.
Stabdžių idėjimas ir sutvarkymas.
(COMPLETE BRAKE SERVICE)
KAROSERIJOS TAISYMAS, LYGINIMAS IR DAŽYMAS
(BODY & FENDER WORK)

Taip pat tepimas, dalių keitimas ir kiti smulkūs mechaniški pataisymai.
Nauja dirbtuvė su moderniausiais įrengimais.
Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąžiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS
2423 West 59th Street Chicago 29, Illinois
GRovehill 6-7777

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ISTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atidaro pirmadienį ir ketvirtadienį 9—9 val., antradienį, trečiadienį ir šeštadienį nuo 9 iki 6 val. Sekmadienį atidaro nuo 11 iki 4:30 po pietų

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimelį ištikus neturėsite jokių nemalonumų.

GENERALINIAI AGENTAI SIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE CO.
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE CO.
WESTERN CASUALTY & SURETY CO.

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.
222 W. Adams St. Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

SIUNTINIAI — DOVANOS Į SSSR PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.

(Licensed by Vneshposyltorg)

EXEKUTYVIS OFISAS

1530 Bedford Ave., Brooklyn 16, New York — Tel. IN 7-5522

SIUNTINIŲ pristatymas GARANTUOJAMAS, o taip pat gavėjo parašas. Klientų patogumui prie mūsų firmos įstaigų didelis ir įvairus pasirinkimas GERIAUSIOS RUSIŠS PREKIŲ

Firma atidaryta kasdien nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 ryto iki 4 val. po piet.

MŪSŲ SKYRIAI:

BROOKLYN, N. Y.
NEW YORK 3, N. Y.
NEWARK, N. J.
SOUTH RIVER, N. J.
UTICA, N. Y.
COHOES, N. Y.
FARMINGDALE, N. J.
PHILADELPHIA 23, PA.
ALLENTOWN, PA.
ROCHESTER 6, N. Y.
LOS ANGELES 4, CAL.
CHICAGO 22, ILL.
BALTIMORE 31, MD.
BUFFALO, NEW YORK
DETROIT 12, MICH.
HARTFORD 6, CONN.
JERSEY CITY, N. J.
SYRACUSE 7, N. Y.
CLEVELAND 13, OHIO
HAMTRAMCK, MICH.

1530 BEDFORD AVE.
78 SECOND AVENUE
314 MARKET STREET
46 WHITEHEAD AVENUE
963 BLUECKER STREET
13 SARGENT STREET
FIREWOOD ACRES
634 W. GIRARD AVENUE
126 TIGHMAN STREET
558 HUDSON AVENUE
107 SO VERMONT AVENUE
1241 NO. ASHLAND AVENUE
1900 FLEET STREET
701 FILMORE AVENUE
11604 JOS CAMPAU AVENUE
643-47 ALBANY AVENUE
303 GROVE STREET
1200 South AVENUE
1028 KENILWORTH AVENUE
11339 JOS CAMPAU AVENUE

IN 7-6465
OR 4-1540
MI 2-2452
CL 7-6320
RE 2-7476
FE 7-2727
363-0494
PO 9-4597
HE 5-0415
BA 5-4210
DU 5-6550
BU 6-2818
DI 2-4240
TX 5-0700
TO 8-0298
CH 7-5164
HE 5-6368
GR 5-9746
PR 1-0696
TO 9-3980

● **AIDAI**, 1964 m., balandžio mėn. Nr. 4. Žurnalas skaitytoją tikrai pradžiuoja pastaruoju metu mūsų spaudoje rečiau bespasirodanti Antano Maceinos straipsnio "Krikščionies veidas", ištrauka iš rašomos jo knygos "Krikščionis pasaulyje". Staigmeninė naujiena taipgi du nauji, tiesiog už širdies griebiantys Jono Aisčio eilėraščiai. Apie poetą ir rašytoją Mykolą Vaitkų jo 80 metų amžiaus proga ilgesnį straipsnį pradeda Stasys Santvaras. Viešumon grįžta taipgi Nelė Mazalaitė, spausdinama rezistencinė okupuotos Lietuvos tikrovę iškeliančią novelę "Akis". Jonas Rugis užgriebia labai degančią šių laikų aktualią straipsniu "Pierre Teilhard de Chardin ir mūsų laikai", o jau ir lietuvišką praeitį nukelia Jonas Matusas, rašydamas apie pranciškonus Kau-ne XV amžiuje. Apžvalgų skyriuje labiau dėmesį patraukia Pr. Naujokaičio parašyta V. Volerto romano "Upė teka vingiais" recenziją ir Miko Šileikio religinio meno parodos aptarimas. Visa pastarojo "Aidų" numerio medžiaga gana vykusiai išbalansuota savo įvairumu.

Beje, šio numerio "Aidų" žurnalo Pastabų skyriuje A. V. (reikia spėti, kad tai yra pats "Aidų" redaktorius Antanas Vaičiulaitis) reiškia nepasitenkinimą dėl kai kurių Kultūriniam Drauge (IV. 4) naujų leidinių apžvalgininko keltų minčių, aptariant Donelaičių skirtingą "Aidų" numerį. Norėdamas skaitytojų įkalbėti, kad "Draugo" apžvalgininkas rašo specialiai prieš "Aidus", A. V. tarp kitko sako: "Tai ne pirmas kartas, kad Draugo apžvalgininkas išsėina su neobjektyviomis išvadomis apie "Aidus".

I tai atsakydami norime čia duoti truputį statistikos faktų. Nuo 1962 m., gegužės mėnesio, kada buvo Kultūriniam Drauge įvestas "Naujųjų leidinių" skyrelis, švieži "Aidų" numeriai buvo aptarti ir pristatyti 16 kartų. Iš jų tik keturiais atvejais buvo suabejota tai recenzijos apimtimi bei jos teigimais, tai specialių žurnalo numerių tobulumu, ir šiais ir kitais sykliais betgi pabrėžiant ir respektuojant "Aidų" kultūrinį įnašą. Tad dabar tiesiog ir nenorime tikėti, kad A. V. viso to būtų nematęs, o taipgi tapatinę objektyvumo sąvoką tik su visu šimtaprocentiniu gyrumu.

Pagaliau ir pats Donelaičius skirto numerio aptarimas "Draugo" apžvalgininko nebuvo koks nors piktybinis leidinio nuvertinimas. Kaip tik pasidžiaugta sukauptos medžiagos įdomumu, raginimu atsidėti duonelaitinėm studijom, pats numeris vadinamas "neišnykstančiu indėliu" į šių metų donelaitinę temą. Pasigesta tik šios temos naujo ir studijinio žvilgsnio. A. V. dabar tvirtina, kad to naujumo ten būvę labai daug. Gal būt, jei turima galvoje pilietis, kuriam Donelaičio pavardė maža ką sako. Tačiau gera dalis "Aidų" skaitytojų galėjo pasigesti "naujų amerikų atradimo" bent tokia jau neeilinė, 250 metų jubiliejinė proga. Arba, sakysim, labai puikus ir gerai parengtas dr. P. Reklaičio straipsnis apie lietuvių valstiečio Mažojoje Lietuvoje ikonografiją. Tačiau ar toks raštas, tinkąs paskelbti visur ir visada ir be specialių literatūrinių progos, jau yra tiesioginis donelaitinės temos laimėjimas?

Dar vienas neaiškumas: ar A. R. savo įvadiniam žodyje donelaitiniam "Aidų" numery nuvertino visą, anot jo, abstrakčiai išsivėpusią ir netekusią ryšio su buities šaknimis ir besidangstančią skambiu egzistencijos vardu literatūrą, ar tik to ar kito autoriaus kūrybą? Iš tikrųjų, ten A. R. taip gudriai ir taip atsargiai išsireiškia,

kad dabar A. V. gali visa tai aiškinti bei komentuoti ir vienai ir antrai, pagal reikalą. Vis dėlto frazė "Tokiai literatūrai pritraukus savo išgalvotame šiltadaržy..." daugiau jau liudija, jog čia kalbama apie tam tikrą literatūros apraišką, o ne vien tik apie vieną kitą autorių. Tačiau, jeigu dabar Pastabų skyriuje A. V. sako, jog čia rašoma tik apie vieną kitą, tai tuo patikėkime. Tik su tokia pataisa, kad gali būti išsivėpus ne tik vienas kitas abstraktistas bei egzistencialistas, bet ir realistas ir kitų kitokių spalvų atstovas.

Liečiant "kosminę realybę" literatūroje, sutinkame su A. V., kad jos apstu ir Miltono, ir Dantės, ir Goethės, ir kitų kūryboje. Bet argi anų kosmiškumas tokio pat pamušalo kaip ir šių dienų autorių? Argi Miltono, Dantės ir kitų ankstesnių kosmiškumas visame jo suvokiame ir išraiškoje nebuvo tik "kaip dangų, taip ir ant žemės" plotnės. Gi visai kitaip, lig šiol nebandytai naujai tą pačią tikrovę užgriebia dabarties literatūra. Bet tai jau ne sakinio, o ištisos studijos klausimas.

Pastabos pabaigoje A. V. dar pacituoja "Nepriklausomos Lietuvos" ir "Vienybės" laikraščių teigiamus donelaitinio "Aidų" numerio įvertinimus, lyg ir norėdamas parodyti vertą paglostymo anų gerumą ir "Draugo" apžvalgininko negerumą. Čia taip ir norėtusi paklausti, kiek pastaraisiais metais kiekvienam išėjusiam "Aidų" žurnalo numeriui skyrė dėmesio "Vienybės" ir kiek Kultūrinio Draugo "Naujųjų leidinių" skyrius, nekalbant jau apie dienraštines "Spaudos apžvalgas"? Į klausimą didžią dalimi atsako ta pati, kiek anksčiau minėtoji statistika.

Viktoras Petravičius

Iš parodos Čiurlonio galerijoje, Chicagoje

Trys taškai

● **SOFLIA JONYNIENĖ, TĖVŲ ŠALIS**. Vadovėlis lituanistinių mokyklų septintajam skyriui. JAV LB Kultūros Fondo leidinys, nr. 9. Šio vadovėlio išleidimą 1,500 dolerių suma parėmė Lietuvių Fondas. Ilustracijos parinko ir dalinai iliustravo Vladas Vijeikis. Chicago, 1964 m. Tai vėl nauja Kultūros Fondo dovana mūsų mokykloms. Ir jeigu kada nors dar skundėmės būtinų vadovėlių trūkumu išsivijęs mokykloms, tai dabar jau vargu ar šitaip galėtume daryti. Buvusiai spragai užpildyti didžia dalimi ir ne vienu atveju čia kaip tik Kultūros Fondo dėmės reikalingos iniciatyvos, užsimotus darbus paversdamas konkrečiais rezultatais — knygomis. Naujasis vadovėlis "Tėvų šalis" yra gana imponantiškos apimties, 360 psl. Knyga įrišta į kietus drobės viršelius, papuoštus skoningu lietuviškos juostos motyvu. Puslapiuose gausu tekstą papildančių nuotraukų ir šiaip iliustracijų, kai kurios iš jų net spalvotos. Leidinys suskirstytas į tris skyrius. Pirmasis jų, ir pats didžiausias, skirtas daugiau literatūriniam skaitymams, antrasis — Lietuvos istorijai ir trečiasis — Lietuvos geografijai.

Viktoras Petravičius

Iš šiandien Čiurlonio galerijoje, Chicagoje, atidaromos parodos

Optimizmas

● **LITUANUS**. Lithuanian Quarterly. December, 1963. Vėl užskleidžiamas šiuo numeriu naujas vienerių metų žurnalo komplektas. Juo, tur būt, ir užbaigiamas ligšiolinis leidinio formatus, toliau pereinant į knyginę Lituanus išvaizdą. Tad ir labai gerai, kad su pastaruoju sąsiuviniu skelbiamas ir visų, lig šiol išėjusių žurnalo komplektų turinys. Naujasis numeris iliustruotas K. J. Račkaus tapybos darbais, o viršelis papuoštas lietuvių liaudies skulptūra "Šv. Jurgiu". Veda-muoju užakcentuojama lietuvių laisvės kovų šimtmetis, pradedant 1863 m. sukilimu ir baigiant šių dienų rezistenciją. Apie patį 1863 m. sukilimą plačiau rašo V. Trumpa. Duodama ištrauka iš Putino romano "Sukilėliai" antrosios dalies su spalvingu pačios redakcijos įva-

raščiai gyvai įvairina žurnalo puslapius. Anksčiau kurį laiką buvo lyg ir pasigendama stipresnio eiliuotojo žodžio. Nauji Tūjūnelytės, Daukno, Trainaičio vardai, jeigu tik bus pasi-ryžtama šios Dievo dovanos neužmesti, gali duoti ir visai gerų rezultatų. Platus korespondencijų skyrius rodo, kad ateitininkiškas jaunimo sąjūdis yra gana gyvas, tikrai teikias vilčių lietuviškajai išeivijos atei-čiai.

● **LAISKAI LIETUVIAMS**, 1964 m. balandžio mėn. Nr. 4. Šiame sąsiuvinyje jau spausdinamas Prano Razmino "Laiskų Lietuviams" konkursą laimėjęs rašinys "Kokį aš noriu matyti kunigą". Tema užgriebta labai patraukliai ir intriguojančiai. Apie Jungtinių Tautų nesėkmes skelbiamas mirusio VLIKo pirm. dr. A. Trimako straipsnis. Įžvalgiai atrinkdamas visa tai, kas yra esminio, apie Visuotinį Bažnyčios Suvažiavimą savo ap-rašą tęsia dr. A. Lilevičius. Šeimos problemos skirti straipsniai A. Grauslio ir dr. J. Pikūno. Įdomios ir kitos smulkesnės

įvairenybės bei meniškos A. Ke-zio, S. J., nuotraukos.

● **LIETUVIŲ GYDYTOJŲ BIULETENIS**, 1964 m., balandis. Nr. 2. Leidinys šį kartą padidėjęs savo formatu ir įvairėjęs savo medžiaga. Viršelyje Donelaičio portretas, o vedamuoju užakcentuojama šio mūsų literatūros klasiko 250 metų gimimo sukaktis. Turinyje visa eilė specialių — mediciniškų temų, tačiau parašytų

J. M. RUDIS

Lietuvis savininkas

ALYVA

Gyvenamų bei industrinių pastatų šildymui.

BANNER OIL CO.

Tel. CO 4-7465

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGĄ

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 S. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

MMK

LIQUORS AND FOOD

Tel. 857-9525
VIETOS IR IMPORTUOTI GERIMAI IR MAISTO PRODUKTAI

KRAUTUVĖ ATDARA IKI VIDURNAKCIO KIEKVIENĄ DIENĄ įskaitant ir šventadienius.
5620 W. 87th St. 1/2 bloko į vakarus nuo Central Ave. Oak Lawn, Illinois. Sav. MARIJUS KIELA

KOMERCINĖS, INDUSTRINĖS, PILIETYBĖS, PORTRETIKINĖS, VESTUVINĖS, NEPOZUOTOS FOTOGRAFIJOS

Ernest Studio

Sav. — ERNESTAS SUTKUS
2811 West 55th St. GRovehill 6-2336
Chicago, Ill. 60632 GRovehill 6-2337

VENETIAN MONUMENT CO.

GERIAUSIO GRANITO PAMINKLUS statome visuose kapinėse.

Nepirkite neapžūrėję mūsų didelį pasirinkimą pavyzdinių paminklų.

SUZINOKITE MŪSŲ KAINAS

Atdara kiekvieną dieną ir sekmadieniais bei pirmadienio ir ketvirtadienio vakarais.

527 N. Western Ave., TA 9-9622

(1/2 bloko į šiaurę nuo Grand Ave.) 50 m. vienoj vietoj

taip, kad jos įdomios visiems. organizacinės lietuvių gydytojų Dr. K. Pemkus rašo apie cisti-nę fibrozę, dr. A. Damanskienė — apie akių sužeidimus, dr. Z. D. — apie XVII pasaulinės sveikatos konferenciją, o dantų gydytojų skyriuje skaitome apie turnos vėžį. Yra ir atžalynui — mediciniškam jaunimui bei mo-terims skirti kampeliai. Plati lietuvių gydytojų veiklos kronika, net su žvilgsniu praeitin, akcentuojant K! Gajos 35 metų sukaktį. In me-moriam puslapyje mirusiam gydytojui ir rašytojui Julijui Kau-dytojų skyriuje skaitome apie dr. K. Ambrozaitis, iš-keldamas šiltai simpatišką ve-lionies Juliaus asmenybę.

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TQwnhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE.

TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

MAŠINOMS VIETA

REpublic 7-8600

REpublic 7-8601

EUDEIKIS

Laidotuvių Direktorius

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS

4605-07 South Hermitage Avenue

Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue

Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO

MR. NELSON

SAVININKO

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINYČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 WEST 63rd STREET
Telef. FB 8-0833 FB 8-0834

Laidotuvių Direktorai

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET

Tel. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE

Tel. Virginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. CALIFORNIA AVE.

Tel. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE.

Tel. YArdas 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Tel. YArdas 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE.

Tel. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Tel. YArdas 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL.

Tel. OLYmpic 2-1003

Pasinaudokite Draugo „Classified“ skyrumi.

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 3321 S. Halsted St., Chicago 8, Ill., Tel. CL 4-5665

MOČIUTE - ŠIRDELE, MYLIU TAVE

JUZĖ DAUZVARDIENĖ *)

Vieną gražų pavasario rytą, Dievas, pasidairęs po dangaus rūmus, nusprendė, kad jie nebuvo pakankamai puošnūs — kažko dar trūko. Jis išsiuntė tris angelus į žemės rutulį parnešti trijų gražiausių žemės dalykų.

Pirmasai angelas, nusileidęs žemėn ankstyvą rytą, išvydo ant žolės kažką tokio panašaus į pažertus deimantukus, blizgančius ryto šviesoje. Atsargiai surinkęs, nunešė dangun rąsą deimantukus. Saulės spinduliuose raselė blėso, nustojo blizgėti ir — išnyko.

Antrasai angelas parnešė skaisčiai raudoną rožės žiedą. Deja, netrukus, roželė palinko, jos aksominiai lapeliai nuvyto, nukrito, liko tik smulkių dulkelių saujelytė.

Trečiasai, ilgai skrajojęs ir ieškojęs, stabtelėjo prie jaunos motinos, bežaidžiančios su savo kūdikiu. Jisai dangun parnešė motinos šypseną. Ja Dievas tada papuošė dangaus rūmus. Motinos šypseną, spinduliuojanti meile, supratimui ir savęs užmiršimui, buvo ir tebėra skaisči, amžina.

Norėjau jums surinkti puokštę poetų ritmingų žodžių, filosofų išmintingų sakinių, dainių skambiausių melodijų. Bet neklausios mintys susikoncentravo į šią paprastą, seniai skaitytą legendą, tad ja ir išreiškiu meilę ir pagarbą Jums, Motinė, ir savajai Mamytei.

Šypseną skaitome džiaugsmo bei pasitenkinimo išraiška. Tačiau joje glūdi įvairiausių emocijų, ja pridengiami giliausi jausmai. Mano mintyse, kaip ekrane, prabėga jaunystės vaizdai, kuriuose neatsimenu Mamytės rūšios, šurkščios. Bėmokinama mus melstis — labai senais, beveik archaiskais

*) Žodis, pasakytas Chicago Aukštesniosios liuanistikos mokyklos Motinos dienos minėjime Jaunimo centre, 1964. V. 2.

Elegantiška suknelė vasarai. Christian Dior (New Yorko skyrius) sukūrė šią paprastą baltą vakarinę suknelę vasarai. Pagal šiuo metų madą, kaklas giliai iškirptas, suknelė pritaikyta figūrai (kiek įsmaugta) ir turi vadinamą "Empire" juosmenį. Kąlo iškirptas užbaigtas tos pat medžiagos kaspiniu ir blizgančia sagute.

poterėliais (kurie tebėra gyvi mano širdyje ir lūpose), ji šypsojosi, aiškindama, kad tuos poterėlius ją išmokinusios jos mamytė, kuri juos buvo išmokusi iš savosios mamytės...

Pasaulinių kompozitorių kūriniai neskambėjo taip harmoningai, kaip sena žemaitiška lopsinė — "A-a, a-pa-pa, zuikis vaiką lingava-a" — kuria Mamytė guosdavo savo mažuosius, įskaudintus mažais skausmeliais, rūpestėliais, besišypsojama, kad tie skausmai tokie maži, širdyje trokšdama, kad jos mažųjų gyvenimą nelydėtų dideli vargai — rūpestėliai.

Gi spalvingiausi menininkų šedevrai nublinksta prieš mamos vaizdą, su ašarota šypseną, spalvingais žodžiais paliktojo savo gimtojo Baltininkų kaimo grožio apibūdinimą.

Nenoriu įgrišti savais atsiminimais. Jų atpasakojimo tikslas: iššaukti jumyse panašių šiltų, jaudinančių atsiminimų, priminti jums, kad mūsų Motinos apdovanojo mus tokiais dvasiniais turtais, kurių niekas kitas pasaulyje negalėjo mums duoti.

Sakysite — "banalus žodžiai". Gal ir taip. Vienok ir paprasčiausi žodžiai įgyja ypatingo grožio, kuomet jie skiriami atitinkamam progom — parinktiems brangiesiems - brangioms. Paprasčiausias portretas sudaro gražesnį efektą, kuomet jis tinkamai įrėmintas, pagarbai pakabintas. Todėl šiandien, gerbdami lietuves motinas, išreiškiame jausmus šiais paprasčiausiais žodžiais, vildamiesi, kad Jūs suprasite, jog jie liejasi iš širdies gelmių.

Jūs, mielosios dukrelės, gerieji sūneliai, užuot ieškoję trafaretinių sveikinimų krautuvėse, surinkite sveikinimų puokštę iš mūsų gražiosios kalbos, turinčios tiek meilingų, subtilių variacijų, kaip jokia kita kalba, ir tarkite Jai meiliai, lietuviškai:

"Mamyte brangi, dėkoju Tau už viską. Mamutėle — Tu esi man mieliausia, brangiausia. Mamele mano, lydimas Tavo šypsenos, keliausiu drąsiai gyvenimo vingiuotu keliu. Močiute - širdele, myliu Tave".

— o —

Prašo Švento Rašto skaitymo mokyklose

Daughters of the American Revolution narės kreipėsi į Washingtoną, D. C., prašydamos leisti ne tik maldas mokyklose kalbėti, bet ir Šventąjį Raštą skaityti. Toji grupė, atstovaujanti miniamą organizaciją, taipgi smarkiai pasisakė prieš bet kokį pirkimo - pardavimo procesą su komunistiniais kraštais. Šios moterų organizacijos narių Amerikoje yra net 500,000.

Pagerbta šių metų mokytoja

Benediktinų vienuolė, kurios klasės yra apibūdinamos, kaip "gyvos ir atitinkančios šiuo laikų dvasią", buvo išrinkta ir pagerbta 1964 m. Arkansas Aukšt. mokyklos biologijos mokytoja, Seselė M. Germaine Racheaner, St. Scholasticos akademijos Fort Smithe, buvo pagerbta Arkansas Mokslo Akademijos bankete.

Joanos Gribauskienės rezidencijoje suruoštoje arbatėlėje debutantės su savo motinomis. Iš k. į d.: sėdi: Joana Gribauskienė, Jonė Bobinienė, Adeline Kutchins, Albina Clark, Elzbieta Phillips. Stovi iš k. į d.: Kristina Gribauskaitė, Virginija Bobinaitė, Viktorija Kutchins, Mary Clark, Patricia Phillips.

ATLEISK, MAMYT-AŠ LAIMINGA...

SOFIJA OZELIENĖ, Chicago, Ill.

Transatlantinis lėktuvas išnoro iš debesų ir leidosi žemyn. Rimgailė išvydo milžino dangoraižių miesto panoramą, plačiai išsidriekusi Atlanto pakrasty.

— Ar pažįns ją tėvas, palikęs ją mažytę ant motinos rankų, kai ji suėmė nacią, — kilo nemiramas širdy. "Nebijok, vaikel, Motina Šventoji neapleis našlaitės, o ir mano maldos lydės tave", — prisiminė jai senelės atsisveikinimo žodžiai Kauno aerodrome. Leisdamosi lėktuvo laiptais, ji pamatė laukiančiųjų būrį aukštą, kiek pražilusį vyrą, mojuojantį skrybėle. "Rimgailė", sušuko jis. Jo plačiai išskėstos rankos apglėbė ją.

— Rimgailė, dukrelė mano, — kartojo sujaudintas tėvas.

— Tėveli, — pro džiaugsmo ašaras vos ištarrė ji...

— Sesut, ir mes tave sveikiname, — patempė Rimgailės ranką šalia tėvo stovį Linas su Dariuku, tiesdami jai gėles ir dėžę saldinių.

— O, mano šaunieji broliai, — pasilenkusi bučiavo ir glostė ji berniukus.

— Linas su Dariuku labai laukė tavęs, — tyliai ištarrė tėvas, ieškodamas dukros akių žvilgsnio. Pamatęs nemeluotą džiaugsmu spindintį jos veidą, patšai nušvito ir linksmai tarė: "Skubėkime, vaikai, namo!"

— Skubėkim, mamytė laukia sesutės — gražų kambarį įren-gė...

— Ir skanų tortą iškepė, — pertraukė brolį Dariuką, vikriai įšokdamas į automobilį.

— Brigita tikrai pamils tave, tikiu, jūs gerai sugyvensite. — Tėvo žodžiai jautriai palietė giliai užslėptą širdį nusivylimą tėvu ir graudų gailėtį mirusiam motinai. Ji nieko neat-sakė.

Kai automobilis sustojo prie pirmų raudonų šviesų, tėvas, atidžiai pažvelgęs į gretą sėdinčią dukterį, tarė:

— Tu nuostabiai panaši į motiną, ji lygiai taip atrodė, kai ją atkėlė į mano vadovaujamą mokyklą, — jo balsas suvirpėjo.

— Tą pat man tvirtino senelė. Vargšė senelė, — atsiduso Rimgailė, — ji liko viena, pabūgo apskunkinti tėvelį; esą, seni tėvai Amerikoje nepageidaujami...

— Ji visad buvo skrupulinga, mano mieloji uošvė.

— Kiek jos su mamyte prisisielojo dėl tavęs, tėveli. Mamytė iki paskutinio atodūsio laukė žinutės iš tavęs. Deja, nesulaukė. Būdavo, sugrįžusi iš darbo, vakare, pasakos apie tave, Lietuvą. Ilgesingai graudūs tėvynės prisiminimai buvo taip vaizdingi, kad aš girdėdavau vėverslį čiulbantį mėlynoje padangėje, lakštingalų suokimą panemuniais, Baltijos bangų ošimą... Mačiau Vilniaus Aušros Vartus, Trakų pilį, Karo muziejų Kaune... O jos pasakos užburdavo mane ir mūsų pačių sulipdyta vienąlangę grytelę stebuklingai pavirsdavo gintaro pilimi...

Rimgailė nutilus, tėvas su-spaustu balsu ištarrė:

— Kilniadvasė, šviesi ir tauri buvo tavo motina.

— Žiūrėk, sesut, kokios gražios gėlės lange. Vakare mes nu-pirkome mamytei alyvų ir šį rytą pasveikinome ją. — Šiandien Motinos diena, — išdėstė Linas.

— O tu, sesut, ar atvežei mamytei dovanėlę? — paklausė Dariukas.

— Atvežiau, visiems atvežiau, — susijuokė Rimgailė.

Dabar tik ji pamatė akinančių reklamų šviesoje vitrinų puošmeną. — Kaip gražu, kiek čia turto! — nustebusi žvalgėsi ji į minių minias šaligatviuose, į automobilių jūrą, užtvėnkusią gatvę ir galvojo, kad čia lengviau paklysti negu Sibiro platybėse...

Automobiliui įsukus į ramią priemiesčio gatvę, vaikai sune-rimo. Pertraukdami kits kitą, aiškino jai, ką jų, štai, čia pat, už kampo namas esąs pats balčiausias, nes tėvelis ji tik ką nudažęs; kad jų šunelis Margis — puikus sargas... O štai ir mūsų namai, mamytė laukia mūsų prieangyje. Ar matai, sesut?

Buvo netoli vidurnakčio, kai Rimgailė pasiliko viena savo kambarį. Ji atsiduso — begalės naujų dienos įspūdžių nebetilpo jos krūtinėje... Pirmas susitikimas su tėvu, broliais buvo neapsakomai džiugus ir jaudinantis. Tačiau, sutikusi pamotę, ji pasimetė — į jos nuosirdų pasveikinimą ji sugebėjo teatsakyti: "Ačiū, ponai". Žodis "mama" įstrigo jos lūpose.

Debutančių penketukas. Iš k. į d. sėdi: Kristina Gribauskaitė, Patricia Phillips (Pilipauskaitė), Virginija Bobinaitė. Stovi iš k. į d.: Mary Clark ir Viktorija Kutchins (Kučinskaitė).

Danutė Lipčiūtė

NENORIU AŠ PAVASARIO!

Nenoriu aš pavasario! Kaip kūdikio šypsniai žiedai jo trapūs ir glėžna, lyg skersvėjin patekus žvakė, žaluma. Nenoriu nieko, ką pamilt galėčiau! Dar vakar alkana žydėjimo brida. Nuvyto jis pačiam dienos vidudienį. Net popiečio galvių nepalaukęs spindulių. Nuvyto apšvaigęs širdį, paliko dulks ir ilgesys nenykstančių spalvų.

Nenoriu aš pavasario! Kaip kūdikio šypsniai žiedai jo trapūs ir glėžna, lyg skersvėjin patekus žvakė, žaluma. Nenoriu nieko, ką pamilt galėčiau žemėj: Ką paličiu — subyra ir saują vėl tuščia. Geriau pati lyg žiedas susiglausiu, nors būčiau ir pilka kaip žemė, tamsi — lyg žalvarnio sparnai. O gal apkris rasos lašai lyg žvaigždės skliautą ir Viešpaties ranka ji nusies kaip vyšnių žydėjimą baltą.

IŠ MOTERŲ PASAULIO

* Ir tai gali užstoti moteriai dangų. Amerikiečių spauda plačiai paskelbė vieną jai beveik sensacingą žinią. Esą, Blanche Gudauskienė (Mrs. Gudauskas, anot amerikiečių) iš Rantoul, Ill., sausio mėn. skrido Braniff International Airways lėktuvu ir pasijuto negerai, sinusų varginama. Patarnautoja (stewardess), pavilgiusi servetėlę, uždėjo jai ant kaktos. Dabar minimoji ponai, išplovusi ir išlyginusi servetėlę, prisiuntė, kam ji priklausio. Amerikiečių spau-

..Kita "pirmoji". Mrs. Betty Dillon, viena iš aukštųjų civilinės aviacijos ekonominių planuotojų, šypso prie savo rašomojo stalo Washington, tapdama pirmąja moterimi, gavusia stipendiją į Princeton universiteto Woodrow Wilson mokyklą viešiesiems tarptautiniams reikalams. Ji yra baigusi San Francisco Politechnikos aukšt. mokyklą, lankė San Francisco ir Indianos universitetus.

da vadina ją "remarkable" moterimi, nes ji nenorėjusi, kad servetėlė... užstotų jai kelią į dangų. Pažymima taipgi, kad tokių servetėlių per metus išdalinama ar išnešama tik... 36,000. Iš tų 36,000 atsirado viena (lietuvė!), kuri servetėlę grąžino.

* Chicago's Lietuvių moterų klubas, savo 41-aisiais filantropinio darbo metais, vėl ruošia metinį lietuvių debiutančių pristatymą Gintaro baliuje birželio 13 d., šeštadienį, South Shore Country Club salėje. Visas pelnas skiriamas Stipendijų fondui.

Gintaro vardas buvo parinktas, nes tai yra "Lietuvos auksas", išplautas iš Baltijos dugno, gero pasisekimo ir laimės akmuo, šimtmečiais dėvimas Lietuvos moterų.

Juzė Daužvardienė, Lietuvos gen. konsulo Chicagoje žmona ir klubo garbės pirmininkė, gyv. 6147 S. Artesian, klubo numylėta, lietuvių tautosakos žinovė, yra patarėja ir konsultantė.

Pristatomosios debutantės turi būti: lietuviško kilimo vertos savo tautybės atstovės, geros studentės, aktyviai dalyvaujančios lietuviškame veikime ir savanoriškai prisidedančios prie labdaros ar kitokio darbo.

Šiais metais pristatomos sekančios debutantės: Virginija Bobinaitė, 1530 So. 49th Ave., Cicero, Ill.; Mary Clark, 6915 So. California, Chicago; Kristi-

na Gribauskaitė, 6535 W. 78th St., Berwyn, Ill.; Viktorija Kučinskaitė, 12405 So. Hobart Ave., Palos Park, Ill.; Patricia Pilipauskaitė, 11403 So. Indiana Ave., Chicago.

Gintaro balius pirmininkė šiais metais yra plačiai žinoma Sophie Barcus šeimos radijo programos vedėja Aldona Barcus - Daukuvienė. Jos padėjėja yra Kristina Austin. Paties klubo pirmininkė Genovaitė Giedraitienė.

Pačiame baliuje tvarkymo komitetas: Joan Oksas, pirmininkė; Felice Gilmore ir Juzė Lapinskienė.

Parngimo komitetas: Ona Biežienė, Constance Hofer, Nora Gugienė, Antoinette Kazanauskienė, Adelė Mikšienė, Marija Rudienė, Lilija Vanagaitienė, Bernice Yanas, sekretorė.

Programos komitetas: Kristina Austin, Aldona Daukuvienė, Mary Bulaw, Aldona Gest ir Genovaitė Giedraitienė.

Propagandos komitetas: Genė Krajček, pirmininkė, Aldona Daukuvienė, Nora Gugienė ir Lilija Vanagaitienė.

Sekmadienį, gegužės 24 d., bus suruošta arbatėlė pas Adelinę Kučinskienę, josios dukters Viktorijos garbei, jų žavių rezidencijoje 12405 So. Hobart, Palos Park, Ill. Svečių tarpe bus iš motinos pusės močiutė Sofija Vizgardenė ir iš tėvo pusės močiutė Viktorija Kučinskienė (Kutchins). Abi močiutės ir motina yra Ch. L. Moterų klubo narės. Taipgi dalyvaus klubo valdybos narės, debutantės ir asmeniškų draugų.

— o —

Garbės doktoratas aktorei

Aktorei Dame (garbės titulas, jai suteiktas) Judith Anderson bus suteiktas garbės doktorato laipsnis ir ji dalyvaus Shakespeare'o dienoje Fairfield universitete, Fairfield, Conn., gegužės 16 d. Tai pranešė universiteto prezidentas kun. J. E. Fitz - Gerald, S. J.

Lanksti šviesa. Naujos rūšies lanksti šviesa, vad. Tape-Lite, kuri gali būti perkama pėdomis, jarda ar myliomis, apsisupa apie modeliuojamą New Yorke. Išradėjas, Sylvia Electric, numato tai šviesai puikią ateitį dekoravime, kūrime, judėjimo kontroliavime, pa silinksminimuose ir kitur. Vartojama normalią arovę ir pakuotus šalta.